

Landbruksdirektoratet

INNSPILL TIL STRATEGI FOR FORVALTNING AV HJORTEVILT

Finmarkseiendommen/Finnmárkkuopmodat (FeFo) viser til høring på strategi for forvaltning av hjortevilt og vil med dette komme med våre innspill. Landbruksdirektoratet sendte høringsutkastet til en rekke høringsmottakere. Vi var ikke blant dem, men vi antar at dette skyldes en forglemmelse og forventer å være det i tilsvarende saker i framtiden.

FeFo er grunneier på Finnmarkseiendommen, som utgjør ca. 95 prosent av Finnmark og 14 prosent av Norge. FeFo forvalter Finnmarkseiendommen innenfor rammene av Finnmarksloven og øvrig lovverk. Formålet i Finnmarksloven er å sikre en balansert og økologisk bærekraftig forvaltning til beste for innbyggerne og særlig som grunnlag for samisk kultur, reindrift, næringsutøvelse, utmarksbruk og samfunnsliv. Av hjorteviltartene har vi både elg og rådyr, men per i dag er det bare elgen det er åpnet for jakt på. Årlig felles 650-800 elg på Finnmarkseiendommen, fordelt på mer enn 300 jakttilbud.

FeFo støtter opp om visjonen «robuste bestander i en natur i endring», men stiller spørsmål ved om konsekvensene av klimaendringer og en natur i endring kommer godt nok frem i de fem satsningsområdene som bygger opp under visjonen. Til de enkelte satsningsområdene har vi følgende innspill:

Grenseløs forvaltning i Finnmark

Hierarkiet i den nasjonale hjorteviltforvaltningen er bygd opp for én kommune og mange grunneiere, som er naturlig ut fra eiendomsstrukturene i Sør-Norge. Til forskjell har vi i Finnmark mange kommuner og én grunneier. FeFo er den største private grunneieren i Norge, og ingen norsk grunneier forvalter elg på et større sammenhengende område. Dette gir oss en unik mulighet til å drive regional elgforvaltning på tvers av menneskeskapte grenser. FeFo forvalter elg etter kommuneoverskridende bestandsplanområder, og vektlegger lokal medvirkning gjennom årlige møter i såkalte bestandsplangrupper der kommuner og relevante lag og foreninger deltar. Selv om forholdet mellom kommune og grunneier er ulikt i nord og sør, kan vår forvaltningsmodell være til inspirasjon for andre og vi inviterer direktoratet til å se mot nord ved inngangen til ny hjorteviltstrategi.

Noen av de beste elgområdene i Finnmark grenser mot Finland, derfor er det naturlig for oss å ha årlige møter med elgforvaltningen i Nord-Finland. Vi opplever at dialogen med viltmyndighetene i Finland er en styrke for vår forvaltning, og støtter økt internasjonalt samarbeid om hjorteviltet.

Arealbrukskonflikter og reindrift

Landbruk er spesifikt nevnt under satsningsområdet «arealbrukskonflikter», og vi mener at reindrift også hører hjemme her. Reindriften og elgjegernes arealbruk overlapper i store deler av Finnmark. Dette gjelder sannsynligvis også i deler av Troms, Nordland, Trøndelag og Innlandet. Som grunneier skal vi hensynte både reindrift og jegere. Et ledd i dette er utarbeidelsen av reinvettreglene, ti punkter som skal hjelpe jegeren til å ta kloke valg på jakt i reinbeiteland. Videre opplever vi at dagens jaktidsramme ikke gir tilstrekkelig rom for å tilpasse jakttid til reindriften arealbruk. I Karasjok og Kautokeino starter elgjakta 1. september og pågår ut september, til midten av oktober eller ut oktober avhengig av reindriften bruk av de ulike jaktfeltene. Mørket og kulda kommer tidlig i Finnmark, noe som gjør at dagens jaktidsramme til 23. desember ikke har så stor praktisk verdi. Tidligere jaktstart er imidlertid et virkemiddel som kan være effektivt for å unngå arealbrukskonflikter i flere av kommunene der samtidig elgjakt og reindrift skaper utfordringer.

Reingjerder påvirker viltets bevegelsesmønster og er en dødelighetsfaktor for både hjortevilt og andre viltarter. Bedre oversikt over midlertidige gjerder, samt oppfølging av at de midlertidige gjerdene blir fjernet etter bruk etterlyses. Plassering og utforming av nye gjerder og gjerder som skal oppgraderes bør hensynte viltet. Trasévalg, høyde på gjerdet, utforming av gjerdet (trådgjerde, nettinggjerde eller en kombinasjon), flere og godt plasserte viltporter og gode rutiner på åpning og stengning av viltportene er tiltak som kan minimere påvirkningen et reingjerde har på viltet.

Vilthelse, hjortevilt og et klima i endring

Klima er nevnt mange steder i den nye strategien, men er i hovedsak knyttet opp mot satsningsområdet vilthelse. Slik vi ser det griper klima og klimaendringer inn i alle aspekter ved hjorteviltforvaltningen, ikke bare vilthelse, og bør stå som et eget punkt.

Med et varmere klima vil hjorteviltets leveområder skyves nordover. Et konkret eksempel er den voksende rådyrstammen i Finnmark. Bestandene har blitt så store at enkelte kommuner ønsker å åpne for jakt. Men kommunene mangler verktøy som gjør det mulig å vurdere om en nyetablert bestand produserer et høstbart overskudd som kan jaktes på. Vi etterlyser mer kunnskap om rådyret, inkludert egnede metoder for bestandsovervåking og høstingsstrategier, som er lett tilgjengelige for kommuner og grunneiere. Samtidig illustrerer dette en ny type utfordring flere vil møte når både rådyr, hjort og kanskje andre hjorteviltarter sprer seg nordover til områder de tidligere ikke har vært. I andre enden av skalaen har vi de som står i fare for å miste elgen på grunn av et varmere klima.

I strategien er FoU, Mattilsynet og direktorat tildelt ansvaret for å følge opp fokuspunktet klimaendringer. Men blant annet endring i artenes utbredelse gjør at klimaendringer også angår kommuner, grunneiere og jegere.

Fremtidens jaktutøvelse

Hjorteviltjegeren er forvaltningens viktigste «verktøy», fordi jakt sannsynligvis vil forbli det mest sentrale virkemiddelet for regulering av hjorteviltet i overskuelig framtid. Høy gjennomsnittsalder og rekrutteringsutfordringer gir grunn til bekymring, og hvis færre nordmenn har et personlig forhold til jakt og viltkjøtt kan samfunnsaksepten svekkes. Å rekruttere et tilstrekkelig antall framtidige hjorteviltjegere er viktig for å gjennomføre en effektiv forvaltning, for å ivareta grunnlaget for vår høstingskultur og for jaktas legitimitet. I strategien fra 2009 beskrives den nordiske høstingskulturen som unik i Europa, fordi vi har høy samfunnsaksept og gode forskningsmiljø med aktiv støtte fra et interessert jegerkorps. Dette må vi ikke ta for gitt.

Vi oppfordrer til å vie rekruttering, jaktkultur og samfunnsaksept større oppmerksomhet.

Hjortevilt som næring

Hjortevilt som næring er et satsningsområde i strategien. Vi støtter ønsket om et variert og attraktivt jakttilbud. Samtidig vil vi understreke at for en del jegere er høy pris og dårlig tilgang allerede en barriere for å komme seg på jakt. Vi frykter at økt kommersialisering av jakt skaper et tilbud for de få, ikke for de mange. FeFo er opptatt av at hjortevilt som næring ikke skal gå på bekostning av rekruttering og samfunnsaksept.

Strategiens form og forankring

Den nye strategien tar sikte på å favne bredt og retter seg mot alle aktørene i hjorteviltforvaltningen, men også aktører i andre sektorer. Evalueringen av strategien fra 2009 viste at mange kjente til strategien, men få var godt kjent med innholdet. Beskjedne 11 prosent av kommunene hadde god kjennskap til strategien. Skal den nye strategien bli et anvendelig verktøy må den tilpasses målgruppen. For eksempel har kommunene en sentral rolle i hjorteviltforvaltningen, men forventningene til dem bør være realistiske og i samsvar med deres administrative kapasitet. Vi støtter ellers opp om det som står i evalueringens punkt 14.2 om at strategien lettere realiseres dersom (fritt sitert utdrag):

- Det går klart frem hva man ønsker å oppnå og hvilke tiltak som skal til for å oppnå målene
- Tiltakene er konkrete og tydelige
- Det er tydelig hvem som er ansvarlig for å realisere tiltak
- Det sikres tilstrekkelig finansiering for å realisere tiltak

Sentralt i ny strategi er å dreie fokuset bort fra hvilke dyr man tar ut i jakta, og over på hvilke dyr man har igjen når jakta er slutt. En forvaltning til beste for hjorteviltbestandene er i tråd med tiden og noe vi støtter fullt ut. For å få dette til i praksis trenger forvaltningen forslag til konkrete tiltak de kan ta i bruk for å sikre måloppnåelse.

Med hilsen/Dearvvuodáiguin

Einar J. Asbjørnsen
Leder utmark

Kristin Hornset
Utmarksforvalter
Tel: 48043124

Dette dokumentet er elektronisk signert